

Asia: TEM078:00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: TEM078:00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntö 30.6.2023, VN/30314/2022, TEM078:00/2022

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE UUDEKSI
PÄÄSTÖKAUPPALAIKSI

Työ- ja elinkeinoministeriö on 30.6.2023 julkaissut lausuntopyynnön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi. Energiavirasto lausuu kohteliaimmin seuraavaa.

Energiaviraston asema hallituksen esityksessä

Energiavirasto (jäljempänä myös virasto) toimii Suomessa voimassa olevan päästökauppalain (311/2011) mukaisena päästökauppaviranomaisena ja hoitaa viranomaistehtäviä, jotka liittyvät kasvihuonekaasujen päästölupien myöntämiseen ja muuttamiseen, päästökaupparekisterin

kansallisiin toimintoihin, maksutta myönnettävien päästöoikeuksien myöntämiseen ja kirjaamiseen rekisteriin, päästöjen tarkkailun ja todentamisen valvontaan, todentajien hyväksymiseen sekä lain mukaisten muiden velvoitteiden valvontaan. Energiavirasto toimii myös Suomen huutokaupanpitäjänä.

Yleisperustelut

Energiaviraston resurssit lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi

Energiavirasto kannattaa sen resurssitarpeesta esitettyä selvitystä hallituksen esityksen kohdassa 4.2.6. ja toteaa, että kyseisessä kohdassa arvioidut resurssit ovat Energiavirastolle välttämättömät uusien ja laajenevien tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen vaaditussa aikataulussa.

Hallituksen esityksessä säädetään päästökauppadirektiiviin sisältyvän erillisen tieliikenteen, rakennusten ja muiden toimialojen päästökauppajärjestelmän vuoden 2024 raportointivelvoitteesta. Myöhemmin annettavalla hallituksen esityksellä toimeenpannaan uusi päästökauppajärjestelmä muilta osin. Energiavirasto tulee tarvitsemaan sille osoitettavien uusien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen lisäresursseja.

Muut yleisperustelut

Hallituksen esityksen myötä laitosten määrä kasvaa soveltamisalan laajentuessa. Toisaalta laitokset, joiden päästöistä yli 95 % syntyy kestävyyskriteerit täyttävän biomassan poltosta, suljetaan päästökaupan soveltamisalan ulkopuolelle.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan yhdyskuntajätteenpolttolaitosten sisällyttämistä päästökaupan piiriin. Ensi vaiheessa laitokset sisällytettäisiin päästökauppajärjestelmään 1.1.2024 lukien päästöjen tarkkailun ja raportoinnin osalta. Hallituksen esityksen luvussa 5.2. todetaan, että täysimääräinen, päästökauppadirektiiviin nähden etupainotteinen sisällyttäminen järjestelmään olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi alkaen vuonna 2025.

Yksityiskohtaiset perustelut ja niitä vastaavat pykälät

Energiavirasto toteaa, että se toimittaa erikseen teknisluonteisia kommentteja lakiehdotukseen työ- ja elinkeinoministeriölle.

Luku 1 – Lain tavoite ja määritelmät

2 §:n 1 momentin 2 kohdan osalta virasto kiinnittää huomiota muotoiluun 'laitoksen lähteistä' ja ehdottaa muotoilun muuttamista 'laitoksen päästölähteistä'. Nykyinen muotoilu on suoraan direktiivin 3 artiklan b alakohdasta. Käytännössä 'lähteellä' viitataan kuitenkin päästökauppadirektiivin ja sen nojalla annettujen komission asetusten kontekstissa 'päästölähteeseen', joka on määritelty komission tarkkailuasetuksessa. Näin ollen Energiavirasto katsoo, että olisi perusteltua käyttää täsmällistä 'laitoksen päästölähteistä' -muotoilua lakiehdotuksessa.

Energiavirasto tuo esille, että 2 §:n 1 momentin 7 kohdan viimeisessä virkkeessä lineaarisen vähennyskertoimen on todettu olevan vuosina 2024–2027 '4,4 prosenttia'. Muutetun päästökauppadirektiivin artiklaan 9 lisätyn toisen kappaleen mukaan lineaarinen vähennyskerroin on vuosina 2024–2027 '4,3 prosenttia'.

2 §:n 1 momentin 24 kohdan osalta virasto kiinnittää huomiota muotoiluun käyntisatamassa tai käyntisatamissa 'oloa'. Käyntisataman määrittelyn yhteydessä muutetussa päästökauppadirektiivissä sekä MRV-asetuksessa on käytetty johdonmukaisesti sanamuotoja 'pysähtyä' tai 'pysähdys'. Energiavirasto katsoo, että meriliikennettä määriteltäessä olisi selkeintä ja johdonmukaisinta käyttää samoja termejä kuin käyntisataman yhteydessä.

Luku 2 – soveltamisala ja sen rajaukset

Energiavirasto ei kannata lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin tapaa säännellä soveltamisalasta toteamalla, että ' lakia sovellettaisiin laitoksiin, joissa harjoitetaan liitteessä I mainittua toimintoa sekä laitoksista aiheutuneisiin, liitteessä I mainittuihin kasvihuonekaasuihin.' Energiaviraston näkemyksen mukaan nykyinen käytäntö, jossa soveltamisalaan kuuluvat toiminnot on avattu soveltamisalaa koskevilla pykälillä, on havainnollistavampi ja selkeämpi tapa avata liitteen I sisältö. Hallituksen esityksessä on lisäksi todettu, että '[l]iite I vastaa päästökauppadirektiivin liitettä 1 soveltamisalasta'. Energiavirasto kiinnittää tämän osalta huomiota siihen, että toiminnot on ryhmitelty liitteissä eri tavoin ja toimintojen numeroinnit eivät tämän johdosta täysin vastaa toisiaan direktiivin ja lakiehdotuksen liitteissä. Lakiehdotuksen liitteessä I on myös joltain osin käytetty lyhyempiä kuvauksia toiminnoista kuin direktiivin liitteessä I.

5 §:n 2 momentin osalta virasto kannattaa voimassa olevassa laissa olevan päivämäärärajan poistamista opt-in laitoksia koskien, sillä se mm. yhdenmukaistaa kyseisten laitosten kohtelua päästökaupan näkökulmasta.

5 §:n 5 momentin osalta virasto kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin muotoilu 'kuluva ja seuraava kausi' saattaisivat toiminnanharjoittajan ilmoituksen ajankohdasta riippuen olla tulkittavissa koskemaan myös myöhempiä kuin 31.12.2030 päättyviä päästökauppakausia. Toisin kuin lakiehdotuksessa, direktiivissä säännös ei näyttäisi olevan sidottu tiettyihin päivämääriin.

Energiavirasto kannattaa mm. 7 §:stä ilmenevää muutosta, jonka myötä voimassa olevan lain käsite 'nimellinen lämpöteho' muutetaan 'polttoainetehoksi'. Muutos on yhdenmukaisempi päästökauppadirektiivin kanssa ja sitä kautta soveltamiskäytännöstä tulee harmonisoidumpaa muiden jäsenmaiden kanssa. Käsitteen muuttaminen helpottaa myös päästökauppalaitoksiin ja soveltamisalaan liittyneitä tulkintahaasteita, ottaen huomioon, että kaikille toimintotyypeille ei ole aina helposti määritettävissä nimellistä lämpötehoa, mutta sen sijaan polttoainetehto on.

Luku 4 – Viranomaiset ja niiden tehtävät

18 §:n 1 momentin 1 kohdan osalta Energiavirasto tuo esille, että monet päästökauppalaitoksiin liittyvät päätökset ovat muita kuin lupapäätöksiä, esimerkiksi tarkkailusuunnitelman tai todentajan hyväksymistä koskeva päätös tai parannusraportista annettava päätös. 'Lupapäätöstä' kattavampaa olisi siten käyttää käsitettä 'päätös'. 2 kohdassa viitataan komission ilmaisjakoasetuksessa ja komission ilmaisjaon mukautussäädöksessä toimivaltaiselle viranomaiselle ja Suomelle osoitettuihin tehtäviin. Säännöksen symmetrisyyden parantamiseksi Energiavirasto katsoo, että säännöksessä olisi tarpeellista viitata myös komission päästöjen tarkkailuasetukseen ja komission todentamisasetukseen. Muotoilu olisi tällöin myös yhdenmukaisempi Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviä koskevan, melko yksityiskohtaisen 19 §:n kanssa.

18 §:n 1 momentin 4 kohtaan kirjattu viraston tehtävä ei käytännössä ole uusi virastolle, mutta sen auki kirjoittaminen lakiin on viraston näkökulmasta kannatettavaa.

Luku 5 – Päästöjen tarkkailusuunnitelma

Päästöjen tarkkailusuunnitelma on yhteinen laitoksille, ilma-aluksille ja meriliikenteelle. Laitosten ja ilma-aluksien päästöjen tarkkailusta säädetään komission päästöjen tarkkailuasetuksessa, meriliikenteen päästöjen tarkkailusta komission MRV-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa delegoiduissa säädöksissä. Lentoliikennettä koskee myös komission CORSIA-MRV-asetus.

Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, että useassa kyseisen luvun pykälässä jää tarkentumatta mikä säädös koskee mitäkin toimijaa. Esimerkiksi 21 §:n 3 momentissa, 24 §:n 3 momentissa ja 25 §:n 3 momentissa luetellaan kaikki em. säädökset yksilöimättä mitä toimijaa mikäkin säädös koskee.

Virasto ehdottaa, että 23 §:n säännösten järjestystä muutettaisiin niin, että momentit 2-6 ryhmiteltäisiin mahdollisuuksien mukaan ensin laitoksia, sitten lentoliikennettä ja lopuksi meriliikennettä koskien. Ehdotetussa muodossa kyseinen pykälä on 7 momenttia pitkä ja aina yhden toimijan veloitteet hajautuneet useisiin momentteihin, jolloin lukijalla voi olla haasteellista saada selkeä käsitys kaikista yhtä toimijaa koskevista veloitteista yhdellä lukemalla.

7 luku - Päästöjen tarkkailu, raportointi ja todennuttaminen

Energiavirasto tuo esille, että lakiehdotuksen 31 §:n 1 momentin muotoilussa ilmenee samankaltaista haastetta kuin 5 luvun säännöksissä. Niin toimijat, toimijaan kohdistuva velvoite kuin näihin soveltuva säädös on sijoitettu momenttiin tavalla, joka tekee haasteelliseksi hahmottaa kunkin velvoitteen täsmällinen ulottuvuus ja säädöspohja. Kirjoittamistapa mahdollistaa momentin tiivistämisen ja sitä käytetään mm. EU-lainsäädännössä, mutta viraston näkemyksen mukaan se tekee kansallisesta säännöksestä epätäsmällisen ja vaikeasti hahmotettavan.

8 luku - Toiminnanharjoittajan, laivayhtiön ja ilma-aluksen käyttäjän toiminnan muutos

37 §:n 3 momentissa puhutaan päästöluvan ja päästöjen tarkkailusuunnitelman 'tarkistamisesta'. Virasto ehdottaa tarkistamisen sijaan termiä 'siirtää'. Siirtäminen olisi käsitteenä konkreettisempi ja kuvaisi täsmällisemmin mitä toiminnanharjoittajan vaihtumisen yhteydessä tapahtuu. Siirtämistä käytetään käsitteenä myös pykälän 1 momentissa.

39 §:n osalta virasto ehdottaa joko käsitteen 'velvollisuus' tai 'velvoite' käyttämistä läpi pykälän.

40 §:n 1 momentin osalta virasto haluaa tuoda esille, että Europan komissio on tämänhetkisen tiedon mukaan ehdottamassa ilmaisjakoasetuksen muuttamista siten, että toiminnan lopettaneelle laitokselle ei saisi jakaa päästöoikeuksia toiminnan lopettamista seuraavasta päivästä lukien. Voimassa olevan ilmaisjakoasetuksen mukaan päästöoikeuksia ei saa jakaa toiminnan lopettamista seuraavasta vuodesta eteenpäin. Näin ollen virasto katsoo, että toiminnanharjoittajan velvollisuus ilmoittaa lopettamisesta virastolle viipymättä olisi tarpeen muuttaa velvollisuudeksi ilmoittaa siitä välittömästi. Tämä edesauttaisi mm. vähentämään päästöoikeuksien takaisinperintätapauksia, joita ilmaisjakoasetuksen muutos on viraston näkemyksen mukaan omiaan lisäämään nykyisestä. Samalla mahdollisuus ilmoittaa muutoksista kuluvan vuoden loppuun mennessä olisi johdonmukaista poistaa momentista.

Energiavirasto kannattaa uutta 40 §:n 2 momentin 3 kohdan säännöstä, jonka mukaan, kun päästökauppalaitos yhdistyy toiseen päästökauppalaitokseen, yhdistyvän laitoksen päästöluva olisi peruutettava. Kyseisen peruutusperusteen lisääminen lakiin selkeyttää nykyistä oikeustilaa.

Energiavirasto tuo esille, että 40 § ei sellaisenaan sovellu niiden laitosten päästöluvan peruuttamiseen, jotka putoavat lakiehdotuksen 6 § 1 momentin 4 kohdan mukaan soveltamisalasta (nk. biosäätö). Energiavirasto ehdottaa, että 40 pykälän 2 momenttiin lisätään kohta 4, jossa säädetään esimerkiksi: "4) laitokseen ei sovelleta päästökauppalakia tämän lain 6 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella."

10 luku - Laitoksille päästökaupunkaudella 2021–2030 maksutta jaettavat päästöoikeudet

46 §:ään liittyen virasto tuo esille, että pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdan prosenttiosuudet ja 1 kohdassa käytetty ilmaisu 'kokonaan' olisi täsmällisempi, jos se linkittyisi päästökauppadirektiivin 10 a artiklan jakoperusteisiin. Toiston vähentämiseksi olisi mahdollista viitata esimerkiksi 47 §:n 1 momenttiin, jossa direktiivin 10 a artiklaan viitataan.

Ehdotettuun 46 § 1 mom. 5 kohtaan liittyen virasto tuo esille, että komissio on päästökauppadirektiivin muutosdirektiivin johdantokappaleessa (15) todennut seuraavaa:

“In addition, Commission Delegated Regulation (EU) 2019/3311 specifies the details relating to the eligibility of all industrial processes for free allocation. Therefore, the provisions on carbon capture and storage in Article 10a(3) of Directive 2003/87/EC have become obsolete and should be deleted.”

Näin ollen, vaikka muutosdirektiivin 4 artiklan mukaan voimassa olevan päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 3 kohdan mukaisia kansallisia säännöksiä tulee muodollisesti soveltaa 31.12.2025 saakka, säännös on ilmaisjakosääntöjen kehittymisen myötä menettänyt merkityksensä, eikä sitä viraston näkemyksen mukaan olisi välttämätöntä enää sisällyttää kansalliseen päästökauppalakiin.

47 §:n 1 momentti koskee laitoskohtaista päästöoikeusmäärää, kun taas 2 momentissa viitatuun monialaisen korjauskertoimen soveltaminen määräytyy koko unionin yhteenlaskettuun päästöoikeusmäärään peilaten. Energiavirasto ehdottaa, että 2 momenttia tarkennettaisiin niin, että kyseinen ero momenttien välillä kävisi selvemmin ilmi lukijalle.

47 §:n 3 momentissa viitataan ennen päästökauppadirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin (EU) 2023/959 voimaantuloa voimassa olleeseen päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 4 kohtaan. Kyseinen päästökauppadirektiivin säännös on kumoutunut päästökauppadirektiivin muutoksen voimaantulon myötä, vaikka muutosdirektiivin siirtymäsäännöksen mukaan 10 a artiklan 4 kohdan mukaisten kansallisten säännösten soveltamista tulee jatkaa 31.12.2025 saakka. Näin ollen Energiavirasto ehdottaa, että lakiin täsmennettäisiin, että viittaus koskee ennen päästökauppadirektiivin muutoksen voimaantuloa voimassa ollutta direktiivin säännöstä tai että asia kirjoitetaan muutoin auki. Nykyisessä 10 a artiklan 4 kohdassa viitataan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2012/27/EU määritellyllä tehokkaalla yhteistuotannolla tapahtuvaan lämmön tai jäähdytyksen tuotantoon.

48 § 1 momentti on ehdotuksessa kirjoitettu pakollisen energiakatselmuksen tai energianhallintajärjestelmän suositusten noudattaminen edellä, samoin 2 momentti koskien velvoitetta laatia ilmastoneutraaliussuunnitelma. Koska edellä mainitut toimet ovat vapaaehtoisia toiminnanharjoittajalle, säännökset olisi mahdollista kirjoittaa siinä järjestyksessä, että myönnettävää päästöoikeusmäärää vähennetään 20 %:lla, jos toiminnanharjoittaja ei osoita kyseisessä momentissa säädettyjen ehtojen täyttyneen ja em. ehdot kirjoitettaisiin auki sen jälkeen.

Ehdotetun 50 ja 51 §:n osalta Energiavirasto katsoo, että molemmissa säännöksissä tarkoitettuun vakiintuneeseen laitokseen olisi selkeämpää viitata 'vakiintuneena laitoksena' sen sijaan, että

säännöksissä viitataan päätöksen antamiseen toiminnanharjoittajalle, joka on tehnyt hakemuksen määräajassa.

57 §:n osalta Energiavirasto tuo esille, että lakiehdotuksen 29 §:n mukaan päästölupa koskisi vastaisuudessa samalla sijaintipaikalla olevaa yhden laitoksen muodostamaa kokonaisuutta tai erityisestä syystä samalla sijaintipaikalla olevan yhden laitoksen muodostaman kokonaisuuden osaa. 57 § on kirjoitettu koskemaan useampaa laitosta saman luvan alla eli se tulisi yhdenmukaistaa 29 §:n kanssa.

59 §:n 2 momentin osalta Energiavirasto huomauttaa, että komission ilmaisjakoasetuksessa säädetään päästöoikeuksien kirjaamiskiellosta, ei niinkään päästöoikeuksien kirjaamisen edellytyksistä. Näin ollen säännös olisi täsmällisempi, jos lause 'Päästöoikeuksien kirjaamisen edellytyksistä säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa.' poistetaan. Jäljelle jäävä toinen momentti ja kolmannen momentin alku olisi sen jälkeen mahdollista yhdistää.

59 §:n 3 momentin osalta Energiavirasto ehdottaa, että säännöksestä poistetaan 'toiminnan keskeyttämistä seuraavasta vuodesta lähtien'. Nykyisen päästökauppalain muotoilu on perustunut voimassa olevaan komission ilmaisjakoasetuksen 26 artiklaan siten, että päästöoikeuksien kirjaamista toiminnan lopettamis- ja keskeyttämistapauksissa on haluttu kohdella samalla tavalla. Komissio on nyttemmin ehdottanut, että toiminnan lopettamistapauksissa päästöoikeuksien kirjaaminen lopetettaisiin jo toiminnan lopettamista seuraavasta päivästä lukien. Ilmaisjakoasetuksen muutos on vielä kesken, joten tässä vaiheessa kansallisessa laissa olisi selkeämpää viitata vain komission ilmaisjakoasetukseen.

56 §:ssä säädetään päästöoikeusmäärän muuttamisesta. Energiavirasto ehdottaa, että 60 § yhdenmukaistetaan ja tiivistetään ehdotetun 56 §:n kanssa ja pykäläviittaukset päivitetään samalla lakiehdotuksen mukaisiksi.

12 luku – Euroopan unionin rekisteri

Energiavirasto tuo esille, että päästökaupparekisterin vakiintunut nimitys mm. EU lainsäädännössä on 'unionin rekisteri'. Näin ollen 'unionin rekisteri' olisi luontevampi nimi luvulle 12 ja käsitettä voisi käyttää yhdenmukaisesti läpi lakiehdotuksen.

Unionin rekisteristä säädetään komission rekisteriasetuksessa (EU) 2019/1122. Asetuksen mukaan komissio ylläpitää unionin rekisteriä ja toimii rekisterijärjestelmän keskusvalvojana. Jokainen jäsenmaa hallinnoi omaa kansallista osiota rekisteristä ja kullakin jäsenmaalla on tähän tehtävään nimetty kansallinen rekisterinvalvoja. Suomessa rekisterin kansallisena valvojana toimii Energiavirasto. Näin ollen ehdotettu 69 § 1 momentti toimisi paremmin, jos se muotoiltaisiin yhdenmukaisemmin voimassa olevan lain 46 §:n 1 momentin kanssa. 'Päästökauppaviranomainen

toimii päästökauppadirektiivin 19 artiklassa tarkoitetun [Euroopan] unionin rekisterin kansallisista toiminnoista vastaavana rekisterinpitäjänä sen varmistamiseksi, että päästöoikeuksien vuosittaisesta kirjaamisesta, hallussapidosta, siirtämisestä ja mitätöinnistä pidetään tarkkaa tilinpitoa.’ Voimassa olevan 46 §:n 1 momentin muotoilu on siis yhdenmukaisempi sen kanssa, että Energiavirasto hallinnoi kansallisia päästöoikeustilejä ja niiden käyttäjiä, kun taas komissio puolestaan vastaa unionin rekisterin ylläpitämisestä, kehittämistyöstä, tietoturvesta ja infrastruktuurista ja että unionin rekisteri toimii päästökauppajärjestelmässä ikään kuin päästökauppajärjestelmän velvoitteiden, todennettujen päästömäärien ja myönnettyjen päästöoikeuksien kirjanpitoalustana.

Komission päästökauppakautta 2013–2020 koskevan rekisteriasetuksen EU N:o 389/2013 8 artikla koskee ’Kioton pöytäkirjan mukaista rekisterin valvojaa’. Ehdotetun 69 §:n 2 momentin ’ [Kioton pöytäkirjan mukaisen rekisterin] vastaava rekisterinpitäjä’ olisi yhdenmukaista muuttaa rekisteriasetuksen myötä vakiintuneeseen muotoon [...] rekisterin valvoja.

14 luku – Todentaminen

81 §:n 2 momentin osalta Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, että muussa ETA-valtiossa voi toimia myös sertifioituja todentajia. Sertifioidut todentajat ovat luonnollisia henkilöitä. Näin ollen ehdotettu 2 momentti ei sellaisenaan toimi sertifioituihin todentajiin, sillä ne eivät ole yhteisöjä eikä niitä akkreditoida, vaan sertifioinnin hoitaa komission todentamisasetuksen 55 artiklan 2 kohdan mukaisesti joku muu kansallinen viranomainen kuin akkreditointielin.

Ehdotetun 83 §:n 2 momentissa säädetään päästökauppatoimijoiden velvollisuudesta järjestää todentajalle pääsy todentamisen kohteena oleviin tiloihin. Energiavirasto katsoo, että säännös sopisi luontevasti 85 §:n alle, jossa säädetään todentajien toimipaikkakäynneistä.

16 luku - Valvonta ja seuraamukset

91 §:n mukaan päästökauppaviranomaisilla olisi oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja mm. Suomen ympäristökeskukselle. Yksityiskohtaiset perustelut olisi hyvä yhdenmukaistaa pykälätekstin kanssa.

95 § 1 momentin mukaan päästöoikeuksien luovutuskielto on voimassa toistaiseksi, kunnes 86 §:n mukaisesti todennettu selvitys on toimitettu Energiavirastolle tai Liikenne- ja viestintävirastolle. Komission päästöjen tarkkailuasetuksen 70 artiklan mukaan kuitenkin mm. Energiavirastolla on velvollisuus määrittää laitoksen edellisen vuoden päästömäärä, jos todennettua päästöselvitystä ei ole toimitettu määräaikaan mennessä eli määräajan mentyä päästömäärän määrittäminen siirtyy toiminnanharjoittajalta ja todentajalta viraston käsiin. Komission rekisteriasetuksen (EU) 2019/1122 32 artiklan mukaan, jos edellisen vuoden todennettuja päästöjä ei ole 1.4. mennessä merkitty unionin rekisteriin, keskusvalvojan (komission) on varmistettava, että vastaava tili jäädytetään. Käytännössä jäädyttäminen vastaa päästöoikeuksien luovutuskieltoa. 32 artiklan 2 kohdan mukaan luovutuskielto poistuu, kun vaadittavat päästötiedot on merkitty kyseiselle tilille. Ehdotettu 95 §:n 1

momentti olisi Energiaviraston näkemyksen mukaan tarpeellista yhdenmukaistaa mainittujen EU säännösten kanssa.

Energiavirasto tuo myös harkittavaksi, olisiko 97 §:n 1 momentin 3 kohtaan paikallaan lisätä viittaus päästöoikeusmäärän alentamiseen johtavien tietojen toimittamisen laiminlyönti.

101 §:n osalta virasto huomauttaa, että ehdotettu 2 momentti, joka sinänsä vastaa nykyisen lain muotoilua, ei ole täysin eksakti. Energiaviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston maksullisista suoritteista ja niistä perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annettavissa asetuksissa, ei itse maksuperustelaissa.

Energiavirasto huomauttaa, että 103 §:stä on jäänyt uupumaan päätösten välittömään täytäntöönpanoon liittyen voimassa olevaan lakiin sisältyvät viittaukset toiminnanharjoittajan vaihtumiseen (ehdotettu 37 §), ilmaisjaon myöntämiseen (51 §), ilmaisjaon muuttamiseen (56 §), päästöoikeuksien vuosittaiseen kirjaamiseen (59 §), muutetun päästöoikeusmäärän kirjaamiseen (60 §) sekä 95 §:n luovutuskieltoon. Virasto ehdottaa, että välittömästi täytäntöönpantaviin päätöksiin lisättäisiin myös tarkkailumenetelmäsuunnitelman hyväksyminen ja sen muuttaminen (53 § ja 54 §).

105 §:n 1 momentin osalta Energiavirasto nostaa esille, että säännöksessä ei ole otettu huomioon hakemuksia, jotka on laitettu vireille ennen uuden lain voimaantuloa. Viraston arvion mukaan hakemukset voivat koskea asioita, joista on säädetty uudessa laissa (esim. jätteenpolttolaitoksen tarkkailusuunnitelmahakemus) tai asioita, joista on jo ennestään säädetty voimassa olevassa laissa (esim. päästökaupan soveltamisalassa jo oleva laitos hakee muutosta tarkkailusuunnitelmaan). Energiaviraston näkökulmasta olisi selkeintä, jos siirtymäsäännöksissä tai yksityiskohtaisissa perusteluissa huomioitaisiin uuden lain myötä päästökaupan piiriin tulevien laitosten hakemuskäsittely jo vuoden 2023 puolella, vaikka ao. hallintopäätökset annettaisiin vasta lain tultua voimaan. Tämä olisi myös toiminnanharjoittajien etu. Lisäksi Energiavirasto nostaa pohdittavaksi mahdollisen siirtymäsäännöksen tarpeen niiden hakemusten osalta, jotka tulevat normaalisti vireille nykyisen lain aikana, mutta saadaan ratkaistua vasta uuden lain voimaan tultua.

Jakelu

Työ- ja elinkeinoministeriö

Nurmi Simo
Energiavirasto

Pakkala Johanna
Energiavirasto